Інформаційні ресурси забезпечення комунікації священнослужителів із парафіянами

Світлана Лісіна, Лілія Керенович, Національний університет «Львівська політехніка»

У статті розглянуто проблему використання сучасних засобів комунікації в сфері релігії. Ця тематика на сьогодні набула надзвичайної актуальності, зважаючи на несприятливу ситуацію у зв'язку із встановленням карантинних обмежень, що безпосередньо впливають на процес комунікації священників та парафіян.

У роботі проаналізовано основні інформаційні ресурси для забезпечення релігійних комунікацій у сучасному світі, виокремлено їх основні переваги та недоліки. Особливу увагу приділено комплексним релігійним веб-ресурсам. Усі веб-ресурси згруповано у 6 категорій: християнські сайти, релігійні портали, сайти окремих релігійних установ, товариств, ютуб-канали, сайти електронних християнських бібліотек та електронні бази даних. Виявлено, що основним недоліком більшості проаналізованих ресурсів є погане зовнішнє оформлення та невпорядкованість інформації. На основі аналізу релігійних веб-ресурсів запропоновано розробити веб-сайт для Парафії. Такий сайт має складну структуру у вигляді основного та додаткового меню, які, у свою чергу, структуровані за розділами, а розділи – за підрозділами. Завдяки розділам головного меню користувачі матимуть змогу переглянути, коли, де, о котрій годині відбудеться та чи інша подія. За допомогою додаткового меню «Комунікація» користувач в анонімному порядку матиме змогу відправити запитання священнослужителю за допомогою сервісу «Запитати священника» та отримати відповідь на вказану адресу електронної пошти. Не менш важливим є розділ «Бібліотека», де вміщено релігійні видання, які структуровані в алфавітному порядку та за окремими категоріями.

У підсумку статті подано перспективи розвитку релігійних інформаційних ресурсів на основі їх всебічного та комплексного аналізу. Запропоновано рекомендації щодо удосконалення комунікаційних релігійних веб-ресурсів. Зокрема, рекомендовано проводити постійний моніторинг інтернет-технологій, досліджувати вподобання користувачів та на основі цього вносити зміни до наявних веб-ресурсів у сфері релігії.

Ключові слова: інформаційні ресурси, комунікація із священниками, сучасні сервіси, Інтернет-ресурси, релігійна організація, релігійні веб-ресурси, перспективи комунікацій у галузі релігії

Information resources for communication of priests with parishioners

Svitlana Lisina, Liliia Kerenovych, Lviv Polytechnic National University

The article considers the problem of using modern means of communication in the field of religion. This topic has become extremely relevant today, given the unfavorable situation due to the establishment of quarantine restrictions that directly affect the communication process between priests and parishioners.

The main information resources for providing religious communications in the modern world are analyzed in the work, their main advantages and disadvantages are highlighted. Particular attention is paid to comprehensive religious web resources. All web resources are divided into 6 categories: Christian sites, religious portals, sites of individual religious institutions, societies, YouTube channels, sites of electronic Christian libraries and electronic databases. It was found that the main disadvantage of most of the analyzed resources is the poor design and disorder of information. Based on the analysis of religious web resources, it is proposed to develop a website for the Parish. Such a site has a complex structure in the form of the main and additional menus, which, in turn, are structured by sections, and sections - by subsections. Thanks to the sections of the main menu, users will be able to see when, where, at what time an event will take place. Using the additional menu "Communication", the user will be able to anonymously send questions to the priest using the service "Ask a priest" and receive a response to the specified e-mail address. Equally important is the section "Library", which contains religious publications, and which are structured in alphabetical order and by category.

The conclusion of the article presents the prospects of development of religious information resources on the basis of their comprehensive and complex analysis. Recommendations for improving religious communication web resources are offered. In particular, it is recommended to conduct constant monitoring in the world of Internet technologies, to research the preferences of users, and on this basis, to make changes to existing web resources in the field of religion.

Keywords: *information resources, communication with priests, modern services, Internet resources, religious organization, religious web resources, perspectives of communications in the field of religion*

Информационные ресурсы обеспечения коммуникации священнослужителей с прихожанами

Светлана Лисина, Лилия Керенович, Национальный университет «Львовская политехника»

В статье рассмотрена проблема использования современных средств коммуникации в сфере религии. Эта тематика сегодня приобрела чрезвычайную актуальность, учитывая неблагоприятную ситуацию в связи с установлением карантина, что непосредственно влияет на процесс коммуникации священников и прихожан.

В работе проанализированы основные информационные ресурсы для обеспечения религиозных коммуникаций в современном мире, выделены их основные преимущества и недостатки. Особое внимание уделено комплексным религиозным веб-ресурсам. Все веб-ресурсы сгруппированы в 6 категорий: христианские сайты, религиозные порталы, сайты отдельных религиозных учреждений, обществ, ютуб-каналы, сайты электронных христианских библиотек и электронные базы данных. Обнаружено, что основным недостатком большинства проанализированных ресурсов является плохое внешнее оформление и плохое структурирование информации. На основе анализа религиозных веб-ресурсов предложено разработать сайт для Прихода. Такой сайт имеет сложную структуру в виде основного и дополнительного меню, которые, в свою очередь, структурированы по разделам, а разделы – по подразделам. Благодаря разделам главного меню пользователи смогут посмотреть, когда, где, во сколько состоится то или иное событие. С помощью дополнительного меню «Коммуникация» пользователь в анонимном порядке сможет отправить вопрос священнослужителю с помощью сервиса «Спросить священника» и получить ответ на указанный адрес электронной почты. Не менее важным является раздел «Библиотека», где размещены религиозные издания, которые структурированы в алфавитном порядке и по отдельным категориям.

В итоге статьи представлены перспективы развития религиозных информационных ресурсов на основе их всестороннего и комплексного анализа. Предложены рекомендации по совершенствованию коммуникационных религиозных веб-ресурсов. В частности, рекомендовано проводить постоянный мониторинг интернет-технологий, исследовать предпочтения пользователей и на основе этого вносить изменения в существующие веб-ресурсы в сфере религии.

Ключевые слова: *информационные ресурсы, коммуникация со священниками, современные сервисы, Интернет-ресурсы, религиозная организация, религиозные веб-ресурсы, перспективы коммуникаций в сфере религии*

Вступ
На сучасному етапі розвитку інформаційних технологій важливо розглянути інформаційні ресурси релігійних спільнот, що тільки починають використовувати сучасні Інтернет-засоби для налагодження віртуального зв'язку з парафіянами. Незначні наукові праці в сфері релігійних Інтернет-комунікацій не розкривають повністю проблему впровадження

досягнень Інтернет-технологій у сферу релігії, адже науковці розглядають цю проблему тільки частково в межах дослідження релігійних комунікацій загалом. Через що дана проблематика потребує подальших наукових пошуків.

Тема є надзвичайно актуальною в наш час, адже більшість релігійних інформаційних ресурсів не відзначаються досконалістю та потребують значного покращання. Для

створення сучасного ресурсу у сфері релігії необхідно здійснити комплексний науковий аналіз наявних інформаційних ресурсів із акцентом на цифрових релігійних комунікаціях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Варто зауважити, що окремі науковці все ж змогли в своїх працях виокремити аспект цифрових релігійних комунікацій із загального контексту досліджень у релігійній сфері. Зокрема, проблеми налагодження діалогу Церкви та суспільства за допомогою мережі Інтернет розглянуто у працях таких авторів як Ю. Лавриш (2017, с. 156), М. Петрушкевич (2019, с. 159–173) та ін. Використання сучасних засобів комунікації між священниками та парафіянами, ставлення Церкви до новітніх засобів комунікації та їх вплив на свідомість людини, явище формування кіберрелігії – цим проблемам присвятили свої праці Н. Гадьо (2014, с. 182–191), М. Петрушкевич (2018, с. 408), М. Бурдейна (2018, с. 49–57), О. Дарморіз (2016, с. 75–80). Варто зазначити, що роль та вплив Інтернет-засобів і ресурсів на функціонування релігії досліджували і крізь призму вчення Церкви (Папська рада у справах соціальної комунікації. Етика в Інтернеті, 2015, с. 192–200; Папська рада у справах соціальної комунікації. Церква та Інтернет, 2015, с. 179–191).

Крім того, цінними джерелами для вивчення теми стали Інтернет-ресурси, присвячені використанню сучасних засобів у релігійних комунікаціях. Це Інтернет-статті, в яких обґрунтовано причини, роль, переваги та недоліки використання цифрових комунікацій у сфері релігії (Інструкція для душпастирювання: цифрові комунікації, 2019; Бурдейна, 2018; Священники в соціальних мережах; Українське біблійне товариство, 2020); електронні навчальні програми, розроблені з метою поширення знань щодо побудови релігійної організації та її взаємодії із зовнішніми аудиторіями (Папська рада у справах соціальної комунікації. Церква та Інтернет, 2015, с. 179–191) та ін.

Загалом, як науковці, так і представники Церкви, висловлюють неоднозначне ставлення до масової інформатизації в сфері релігії, проте, все ж бачать більше переваг, ніж недоліків цього процесу. Отже, як видно з аналізу наукових джерел, науковці в основ-

ному досліджують релігійну комунікацію загалом. А праць, де б досліджували саме використання сучасних веб-засобів для комунікації в релігійній сфері, на сьогодні дуже мало, та й здебільшого, це – наукові статті, монографії, які тільки опосередковано стосуються теми сучасної релігійної комунікації.

Мета статті полягає в аналізі та дослідженні інформаційних ресурсів у галузі релігії, виявлення їх переваг та недоліків для подальшого розроблення комплексного Інтернет-ресурсу релігійної установи. Для досягнення мети дослідження необхідно виконати низку завдань: на основі проаналізованих наукових джерел щодо інформаційних ресурсів з релігійних питань, здійснити порівняльний аналіз основних веб-сайтів релігійних установ та в результаті окреслити перспективи наукових пошуків у сфері інформаційних ресурсів з релігійних питань і розробити рекомендації щодо розвитку інформаційних ресурсів у галузі релігії.

Виклад основного матеріалу.

У сучасному світі, в епоху масової інформатизації, вагоме місце займають інформаційні процеси та здійснення комунікації в мережі Інтернет. Загалом, на сьогодні кількість інформаційних ресурсів релігійної тематики помітно збільшується, зважаючи на активне використання засобів Інтернет в церковних комунікаціях.

У результаті аналізу релігійних веб-ресурсів можемо здійснити умовний поділ таких ресурсів на 6 категорій: християнські сайти, релігійні портали, сайти окремих релігійних установ, товариств, ютуб-канали, сайти електронних християнських бібліотек та електронні бази даних.

Християнські сайти (Християнський сайт «Джерело», 2020; Християнський сайт «Терноцвіт», 2020), як правило, здійснюють просвітницьку функцію, забезпечуючи користувачів матеріалами релігійного характеру, які, зазвичай, чітко впорядковані за певним критеріями. Натомість – релігійні портали (Релігійно-інформаційна служба України, 2020; Християнський портал «Кіріос», 2020) відіграють роль релігійних медіа, та мають більш офіційний характер, ніж християнські сайти. Такі сайти в основному подають актуальну інформацію про події в сфері релігії та культури, а також, слугують інструментом комунікації між користувачами та представ-

никами Церкви. Сайти окремих релігійних установ – парафій, товариств (Українське біблійне товариство, 2020; Храм св. Миколая Чудотворця Архієпископа Мир Лікійських м. Перемишляни, 2020) призначені для безпосереднього онлайн-спілкування з користувачами та подають відомості, що стосуються діяльності релігійної установи. За допомогою ютуб-каналів (Живе телебачення, 2020) віддалено віряни можуть відвідувати Богослужіння в режимі «онлайн», переглядати відео-трансляції на каналі. Значною інформативною потужністю відзначаються сайти електронних християнських бібліотек (Електронна бібліотека «Ізборнік», 2020; Електронна бібліотека, 2020; Електронна бібліотека, 2020; Бібліотека Якова Кротова, 2020), які містять літературу релігійного характеру, що знаходиться у відкритому доступі. Такі електронні ресурси відповідають потребам сучасних користувачів, та в умовах сьогоденних реалій набувають особливо важливого значення. Електронні бази даних (Україніка наукова, 2020) дозволяють впорядковувати інформацію та завдяки зручним механізмам пошуку надавати її користувачам.

Християнський сайт «Джерело» (2020) зібрав релігійні статті, структуровані за розділами, збірники християнських поезій, оповіді, свідчення, інформацію про події в сфері релігії. Крім цього, «Джерело» містить каталог християнських сайтів з короткими відомостями про кожен з них. Можна сказати, що християнський сайт «Джерело» – основний ресурс у сфері релігії, адже саме завдяки функціональним можливостям цього сайту користувачі можуть отримати найважливішу інформацію, знайти інші необхідні релігійні ресурси. Проте до недоліків можемо віднести зовнішнє оформлення сайту. Також варто згадати про християнський сайт «Терноцвіт» (2020), що має велике значення з огляду на його унікальний контент та функціонал. На відміну від сайту «Джерело», цей веб-ресурс набагато більш практичний у плані користування. Адже крім статей, роздумів, поезій на духовну тематику, християнських книг, користувачам доступні відео-, аудіоматеріали, які можна відкрити, переглянути та, за потреби, завантажити. За допомогою сервісу «По жертва» можна здійснити «онлайн»-пожертву на розвиток сайту, а в розділі «Форум» – поспілкуватися з ін-

шими користувачами на релігійні теми. Але все ж у цих двох сайтів є одна спільна риса – погане зовнішнє оформлення, відсутність цікавого дизайну, що є вагомою перепорою на шляху ефективної комунікації між користувачами та адміністрацією сайту.

«RISU» – портал релігійно-інформаційної служби України (Релігійно-інформаційна служба України, 2020), основне завдання якого – інформувати суспільство про важливі релігійні події, забезпечувати потреби вірян різних конфесій в інформації релігійного змісту. Зокрема, на цьому порталі для користувачів доступні такі ресурси: архіви веб-конференцій, журналістські репортажі та розслідування, релігієзнавство-дайджести, довідник релігій, документи конфесій, веб-каталог. Також за допомогою цього порталу, користувачі мають змогу ознайомитись з переліком релігійних блогів, що слугують «провідником» комунікації з релігійних питань. Сучасні реалії вимагають використання прогресивних рішень і в сфері релігії. Тому важливо розглянути ще один ресурс – християнський портал «Кіріос» (2020), який є комунікаційним веб-ресурсом з релігійних питань, що містить основні спеціалізовані сервіси для віртуальної релігійної комунікації: «Запитати священника», «Відповіді священника», «Катехизм онлайн». Крім того, віряни мають змогу за допомогою сервісу «Подати записку на молитву» подати своє молитовне прохання за допомогою простих кроків: зареєструватися на сайті, або увійти на сайт під своїм логіном та ввести пароль, відкрити сервіс «Подати записку», обрати вид записки, заповнити гугл-форму та відправити її.

Прикладом структурованої біблійної літератури може слугувати веб-сайт Українського Біблійного Товариства, який має понад 300 релігійних видань, в основному, біблійної літератури. Завдяки цьому ресурсу користувачі можуть здійснити замовлення видань в електронному режимі, заповнивши форму на сайті (Українське біблійне товариство, 2020). Якщо в користувача виникає будь-яке питання з приводу замовлення певного видання, чи є необхідність отримати більш детальну інформацію про видання, можна скористатися сервісом «Чат з оператором», вказавши своє ім'я, електронну адресу, телефон та ввівши текст повідомлення. Після

цього користувач отримає відповідь на електронну пошту, чи оператор чату надасть вичерпне пояснення за допомогою телефонного дзвінка.

Характеризуючи веб-ресурси окремих релігійних установ, розглянемо веб-сайт Храму св. Миколая Чудотворця Архiepіскопа Мир Лікійських м. Перемишляни (2020). На цьому сайті зібрана основна інформація, що стосується життя Парафії, розміщено веб-сервіси для полегшення взаємодії з вірянами. Зокрема, одним з таких сервісів є «Зворотній зв'язок», що дозволяє вірянам відправляти повідомлення із запитаннями адміністраторам сайту (священникам). Загалом цей сайт – досить функціональний, характеризується багатим контентним наповненням (статті, веб-сервіси) та привабливим дизайном. Надзвичайно актуальним з огляду на сьогодишню ситуацію є ютуб-канал «Живе телебачення» (2020), що виконує роль консолідації вірян, забезпечуючи цілодобовий доступ до молитовних зустрічей.

«Бібліотека Якова Кротова» – сайт священника-публіциста Якова Кротова (2020), де пошук інформації здійснюється за розділами: предметним, систематичним, хронологічним, географічним. Тут подано коментарі автора до Євангелія, міркування на різні церковно-історичні теми, і, звичайно, тут великий вибір книг. Але ця бібліотека належить до приватних бібліотек, тому сайт немає літератури загального релігійного змісту на зразок Біблії, Требника. В основному всі книги, представлені в цій електронній бібліотеці, відображають суб'єктивне бачення автора сайту на той чи інший релігійний чи історичний процес. Інша електронна бібліотека – «Ізборник» містить літературу та джерела з історії релігії, релігієзнавства, політології, мовознавства та інших тем (Електронна бібліотека «Ізборник», 2020). Пошук ресурсів у цій бібліотеці досить простий та зрозумілий для користувача, проте існує недолік – відсутній деталізований пошук ресурсів, коли користувач може відразу за кількома критеріями його здійснювати.

На сайті Української Бібліотеки (Електронна бібліотека, 2020) представлено релігійну літературу, впорядковану за авторами в алфавітному порядку – це твори Андрея Шептицького, Альберта Гора, Василя Величковського та інших авторів. Також тут

подано твори, що не належать перу конкретного автора, проте становлять особливу історичну цінність у контексті розвитку та становлення релігії. На окрему увагу заслуговує двомовна електронна Християнська Бібліотека (2020), розміщена на сайті Християнського порталу. Ця бібліотека містить матеріали як українською, так і російською мовами, та завдяки унікальному контенту та безкоштовному доступу вважається однією з кращих електронних бібліотек у своїй галузі.

Отже, здійснивши аналіз окремих веб-сайтів, можемо визначити переваги їх структурування та організації, а також недоліки. До основних переваг віднесемо такі характеристики:

- комплексність надання інформаційних послуг, адже всі проаналізовані веб-ресурси надають доступ одразу до кількох розділів сайту. Тут варто відзначити сайт «Джерело», що помітно вирізняється на фоні всіх інших веб-ресурсів завдяки вбудованій базі даних, що містить інформацію про всі релігійні веб-сайти. Також до цієї категорії можна віднести й інші релігійні веб-ресурси – портал «RISU», веб-сайт Українського Біблійного Товариства, сайт «Терноцвіт»;

- відповідність інструментарію веб-ресурсів потребам сучасних користувачів. Зокрема, йдеться про такі «прогресивні» сайти, як «Терноцвіт», християнський портал «Кіріос», ютуб-канал «Живе телебачення», більшість сайтів релігійних установ;

- наявність сучасних сервісів комунікації на сайті. У цій категорії відзначимо веб-сайт Храму св. Миколая Чудотворця Архiepіскопа Мир Лікійських м. Перемишляни та веб-ресурси попередньої категорії. Завдяки сервісам «Задати питання», «Зворотній зв'язок», «По жертва онлайн» рейтинг таких сайтів серед користувачів помітно зростає, адже більшість вірян зараз зацікавлена в можливості віддаленого зв'язку з Церквою;

- безперешкодний цілодобовий доступ до матеріалів, розміщених на сайті та можливість їх завантажити. Це – одна з ключових переваг таких релігійних веб-ресурсів, як сайт Українського Біблійного Товариства, веб-ресурс «Терноцвіт». Адже саме ці сайти надають можливість користувачам завантажувати різні матеріали релігійного характеру: статті, книги, відео, зображення, аудіодокументи.

Основний недолік деяких веб-сайтів («Джерело», «Терноцвіт», «Кіріос») – непривабливе зовнішнє оформлення та структура подання інформації. Оскільки більшість користувачів оцінює якість того чи іншого ресурсу з погляду його зовнішнього оформлення – кольору фону, тексту, розміщення меню, то адміністраторам цих сайтів доцільно було б врахувати побажання користувачів та внести зміни до зовнішнього вигляду веб-ресурсів. Також варто зазначити і про недоліки електронних бібліотек у галузі релігії. Йдеться про існування здебільшого російськомовних бібліотек, де матеріали публікуються російською мовою, що перешкоджає ефективній взаємодії українського користувача з таким ресурсом («Бібліотека Якова Кротова»). Проте існують електронні бібліотеки та бази даних загально-релігійного характеру, де опубліковано матеріали з питань релігії та суміжних галузей («Ізборник», «Українська Бібліотека», реферативна база даних «Україніка наукова»), а також бібліотеки більш вузького релігійного профілю, наприклад «Християнська бібліотека».

Враховуючи переваги та недоліки релігійних веб-ресурсів, отримані в результаті аналізу, можемо запропонувати комплексний релігійний веб-сайт для Парафії. Для того щоб розробити «ідеальний» інформаційний ресурс у галузі релігії, необхідно врахувати окремі особливості його розроблення. У першу чергу забезпечити користувачів веб-сайту функціонуванням сервісів віддаленої комунікації з представниками Церкви. Тому необхідно спрямувати зусилля на розроблення таких веб-сервісів: «Запитати священника», «Запис на проведення таїнств», «Здійснити пожертву», «Подати намірення», «Онлайн-трансляції». Розміщення на сайті матеріалів на релігійну тематику дозволить налагодити ефективну комунікацію Парафії з вірянами.

Структурно такий ресурс може містити головне та додаткове меню. Головне меню сайту Парафії складається з таких розділів: «Головна сторінка», «Новини», «Про Парафію», «Структура Парафії», «Розклад Богослужінь» – саме завдяки цьому розділу користувачі матимуть змогу переглянути «коли, де, о котрій годині» відбудеться та чи інша подія. Також важливо зазначити, що дані на сайті необхідно щоразу оновлювати, щоб користувачі одержували тільки актуальну інформацію.

Крім основного меню, на сайті може бути і додаткове осучаснене меню, головне призначення якого – забезпечувати процес віртуального релігійного спілкування. За допомогою розділу «Комунікація» користувач в анонімному порядку матиме змогу відправити запитання священнослужителю за допомогою сервісу «Запитати священника» та отримати відповідь на вказану адресу електронної пошти; також віряни зможуть записатися на здійснення релігійного таїнства в режимі «онлайн». Для цього варто тільки заповнити реєстраційну форму, вказавши свої дані, та вибрати священнослужителя із списку, запропонованого на сайті. Актуальними на сьогодні є такі сервіси: «електронна форма подання намірення на Богослужіння» та «онлайн-трансляції», що теж представлені в цьому розділі. Адже завдяки можливостям цих сервісів користувачі, не виходячи з дому, можуть відвідати Храм в онлайн-режимі та подати пожертву за допомогою електронних систем оплати. У розділі «Духовний куточок» можна зібрати духовну літературу, притчі, проповіді, які можна не тільки переглянути, але й завантажити на комп'ютер. «Спільноти» – це подання інформації про спільноту Парафії: «Молитовну спільноту», «Біблійний гурток», «Молодіжні зустрічі», а розділ «Катехитична школа» інформуватиме користувачів про проведення подій та міститиме різні матеріали духовного характеру з приводу катехизації. Не менш важливим є розділ «Бібліотека», де вміщено релігійні видання, що відсортовані за двома принципами: за алфавітним порядком та категоріями. Також на сайті користувачі можуть переглянути зображення, до прикладу, у категорії «Чудотворні ікони» користувачі мають змогу не тільки здійснити огляд світлин, але й оцінити їх, та навіть додати коментар. А в розділі «Контакти» – переглянути інформацію про місцезнаходження установи та інші контактні дані.

Отже, створення релігійного інформаційного ресурсу, який відповідав би запитам сучасного користувача – цілком реальна можливість. Для цього достатньо проаналізувати досвід існування подібних ресурсів у сфері релігії, виявити їх переваги та недоліки, і вже на основі отриманих даних – розробити модернізований інформаційний ресурс.

Висновки.

Дослідження інформаційних ресурсів крізь призму релігії не часто постає об'єктом наукових пошуків, а якщо таке дослідження і має місце, то розглядається здебільшого з погляду таких наук як теологія, богослов'я, релігієзнавство. Більшість проаналізованих ресурсів не включають веб-сервіси, які б забезпечували процес релігійних комунікацій за допомогою віддаленого зворотного зв'язку. Тому, зважаючи на низьку ефективність Інтернет-ресурсів релігійних спільнот, пов'язану з відсутністю спеціалізованих веб-сервісів чи їх повільним впровадженням, можемо запропонувати такі рекомендації:

- у першу чергу, необхідно спрямувати науковий інтерес у напрямку дослідження саме Інтернет-комунікацій у сфері релігії, поступово аналізуючи основні веб-інструменти для побудови та забезпечення ефективних сучасних цифрових комунікацій. Адже відсутність ґрунтовних наукових досліджень у цій галузі породжує низьку ефективність релігійних Інтернет-ресурсів, оскільки не аналізуються та, відповідно, не

враховуються всі запити та побажання сучасних користувачів, які все більше схильні до використання віддалених сервісів;

- по-друге, необхідно розробити комплексний Інтернет-ресурс релігійного напрямку, що повністю відповідав би запитам та потребам користувачів. Для цього потрібно провести повний аналіз усіх наявних веб-ресурсів у цій сфері, виявити їх недоліки, розробити план їх вдосконалення, та власне, розпочати їх вдосконалення шляхом впровадження різних комунікаційних веб-сервісів для забезпечення високоякісної комунікації між парафіянами та представниками Церкви;

- по-третє, здійснювати постійний моніторинг Інтернет-технологій для підвищення ефективності роботи релігійного веб-ресурсу та потреб парафіян. Проводити різні опитування, створюючи веб-блоги та сторінки в соціальних мережах.

Таким чином, врахувавши всі вищезазначені рекомендації, можна досягти значного підвищення ефективності релігійних веб-комунікацій, що здійснюються за допомогою Інтернет-ресурсів для релігійних спільнот.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

- Інструкція для душпастирювання: цифрові комунікації. URL: <http://anna-church.org/instruktsiya-dlya-dushpastyruvannya-tsyfrovi-komunikatsiy/>.
- Бібліотека Якова Кротова. URL: <http://yakov.works/2/0/ukazateli/byk.html>.
- Бриндак І. Покровитель інтернету. Дрогобицька Духовна Семінарія святих священномучеників Северина, Віталія та Якима. URL: <http://dds.edu.ua/en/publications/publications/miscellaneous/1384-pokrpvytel-internetu-2015.html>.
- Бурдейна М. В. Використання нових медіа в релігійній комунікації. *Обрії друкарства*. 2018. № 1 (6). С. 49–57.
- Гадьо Н. Католицька Церква і комунікація: від слова до онлайну. *Теле- та радіожурналістика*. Львів: Вид-во ЛНУ ім. І. Франка. 2014. № 13. С. 182–191.
- Дарморіс О. Формування людини нового типу та трансформація релігійності в інформаційному суспільстві. *Гуманітарні візії*. 2016. Вип. 2 (2). С. 75–80.
- Девтеров І. Характер соціальної комунікації в мережі Інтернет. *Теорія і практика упр. соц. системами: філос., психологія, педагогіка, соціол.* 2011. № 3. С. 66–72.
- Електронна бібліотека «Ізборник». URL: <http://litopys.org.ua/mainf.html>.
- Електронна бібліотека. URL: <http://www.ukrcenter.com/>.
- Живе телебачення. URL: <https://www.youtube.com/user/pressugcc/featured>.
- Лавриш Ю. Церква у нових медіях України: проблеми і пріоритети комунікації: монографія. Львів: Імперіал. 2017. 156 с.
- Навчальна програма «Комунікації для релігійних організацій» відкривається при інституті релігійних наук св. Томи Аквінського. Католицький Медіа-Центр Конференції римсько-католицьких єпископів в Україні. 2018. URL: <https://tomainstitut.org/navchalna-programa-komunikatsiyi-dlya-religijnyh-organizatsij-vidkryvayetsya-pry-institutu-religijnyh-nauk-sv-tomy-akvinskogo/>.
- Папська рада у справах соціальної комунікації. Етика в Інтернеті. Папська рада у справах соціальної комунікації; пер. з англ. Н. Гадьо. *Наукові записки УКУ*. 2015. Ч. 6: Журналістика. Медіакомунікації, вип. 1. С. 192–204.
- Папська рада у справах соціальної комунікації. Церква та Інтернет. Папська рада у справах соціальної комунікації; пер. з англ. Н. Гадьо. *Наукові записки УКУ*. 2015. Ч. 6: Журналістика. Медіакомунікації, вип. 1. С. 179–191.
- Петрушкевич М. С. Релігійна комунікація у контексті масової культури: монографія. Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія». 2018. 408 с.
- Петрушкевич М. С. Актуалізація ідей Торонтської школи у дослідженні релігійної комунікації. *Мультиверсум. Філософський альманах*. 2019. Вип. 1–2 (167–168). С. 159–173.

Послання Папи Франциска на 48-ий Всесвітній день суспільних комунікацій. Католицький оглядач. 2014. URL: <http://catholicnews.org.ua/poslannya-papi-franciska-na-48-iy-vsesvitniy-den-susplnih-komunikaciy/>.
 Релігійно-інформаційна служба України. URL: <https://risu.org.ua/>.
 Священники в соціальних мережах. Credo. 2011. URL: <http://credo.pro/2011/02/39917>.
 Україніка наукова. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=REF_EX&P21DBN=REF&S21CNR=20&Z21ID=.
 Українське біблійне товариство. URL: <http://ukrbs.org/>.
 Храм св. Миколая Чудотворця Архієпископа Мир Лікійських м. Перемишляни. URL: <http://ugccsm.org.ua/>.
 Християнська бібліотека. URL: https://www.truechristianity.info/christian_literature.html.
 Християнський портал «Кіріос». URL: <https://www.kyrios.org.ua/>.
 Християнський сайт «Джерело». URL: <https://jerelo.info/>.
 Християнський сайт «Терноцвіт». URL: <https://ternotsvit.at.ua/>.

REFERENCES

- Instruktsiia dlia dushpasturiuvannia: tsyfrovi komunikatsii* [Instructions for pastoral care: digital communications]. (n.d.). Retrieved from <http://anna-church.org/instruktsiya-dlya-dushpastiryuvannya-tyfrovii-komunikatsiy/> [in Ukrainian].
- Biblioteka Yakova Krotova [Yakov Krotov's Library]. (2020). Retrieved from <http://yakov.works/2/0/ukazateli/byk.html> [in Ukrainian].
- Bryndak, I. (2014). Pokrovytel Internetu [Patron of the Internet]. *Drohobych Theological Seminary of the Holy Martyrs Severin, Vitaliy and Yakym*. Retrieved from <http://dds.edu.ua/en/publications/publications/miscellaneous/1384-pokrovytel-internetu-2015.html> [in Ukrainian].
- Burdeina, M. V. (2018). Vykorystannia novykh media v relihiinii komunikatsii [The using of new media in religious communication]. *Obrii drukarstva – Horizons of printing, 1* (6), 49–57 [in Ukrainian].
- Gadio, N. (2014). Katolytska Tserkva i komunikatsiia: vid slova do onlainu [The Catholic Church and Communication: From Word to Online]. *Tele- ta radiozhurnalistyka – TV and Radio journalism, 13*, 182–191 [in Ukrainian].
- Darmoriz, O. (2016). Formuvannia liudyny novoho typu ta transformatsiia relihiinosti v informatsiinomu suspilstvi [The formation of a new type of man and the transformation of religiosity in the information society]. *Humanitarni vizii – Humanitarian Vision, 2* (2), 75–80 [in Ukrainian].
- Devterov, I. (2011). Kharakter sotsialnoi komunikatsii v merezhi Internet [The nature of social communication on the Internet]. *Teoriia i praktyka upravlinnia sotsialnymi systemamy: filozofia, psykhohiia, pedahohika, sotsiologiia – Theory and practice of social systems management: philosophy, psychology, pedagogy, sociology, 3*, 66–72 [in Ukrainian].
- Elektronna biblioteka «Izbornik» [Electronic library «Izbornik»]. Retrieved from <http://litopys.org.ua/mainf.html> [in Ukrainian].
- Elektronna biblioteka [Electronic library]. (2020). Retrieved from <http://www.ukrcenter.com/> [in Ukrainian].
- Zhyve telebachennia [Live television]. (2020). Retrieved from <https://www.youtube.com/user/pressugcc/featured> [in Ukrainian].
- Lavrysh, Yu. (2017). Tserkva u novykh mediakh Ukrainy: problemy i priority komunikatsii [The Church in the New Media of Ukraine: Problems and Priorities of Communication]. Lviv: Imperial [in Ukrainian].
- Navchalna prohrama «Komunikatsii dlia relihiinykh orhanizatsii» vidkryvaetsia pry instytuti relihiinykh nauk sv. Tomy Akvinskoho [The curriculum «Communications for Religious Organizations» opens at the Institute of Religious Sciences of St. Thomas Aquinas]. (2018). Catholic Media Center of the Conference of Roman Catholic Bishops in Ukraine. Retrieved from <https://tomainstytut.org/navchalna-programa-komunikatsiyi-dlya-religijnyh-organizatsij-vidkryvayetsya-pry-instytuti-religijnyh-nauk-sv-tomy-akvinskoho/> [in Ukrainian].
- Gadio, N. (Ed.). (2015). Papska rada u spravakh sotsialnoi komunikatsii. Etyka v Interneti [Pontifical Council for Social Communication. Ethics on the Internet]. *Analecta of the Ukrainian Catholic University, P. 6: Journalism. Media communications, 1*, 192–204 [in Ukrainian].
- Gadio, N. (Ed.). (2015). Papska rada u spravakh sotsialnoi komunikatsii. Tserkva ta Internet [Pontifical Council for Social Communication. Church and the Internet]. *Analecta of the Ukrainian Catholic University, P. 6: Journalism. Media communications, 1*, 179–191 [in Ukrainian].
- Petrushkevych, M. S. (2018). Relihiina komunikatsiia u konteksti masovoi kultury [Religious communication in the context of mass culture]. Ostroh: Ostroh Academy National University Publishing House [in Ukrainian].
- Petrushkevych, M. S. (2019). Aktualizatsiia idei Torontskoi shkoly u doslidzhenni relihiinoi komunikatsii [Actualization of the ideas of the Toronto school in the study of religious communication]. *Multiverse. Philosophical Almanac, 1–2* (167–168), 159–173 [in Ukrainian].
- Poslannia Papy Frantsyska na sorok vosmyi Vsesvitnii den suspilnykh komunikatsii [Message of Pope Francis for the 48th World Communications Day]. (2014). Catholic columnist. Retrieved from <http://catholicnews.org.ua/poslannya-papi-franciska-na-48-iy-vsesvitniy-den-susplnih-komunikaciy/> [in Ukrainian].

- Relihiino-informatsiina sluzhba Ukrainy [Religious Information Service of Ukraine]. (2020). Retrieved from <https://risu.org.ua/> [in Ukrainian].
- Sviashchennyky v sotsialnykh merezhakh [Priests on social networks]. (2011). Credo. Retrieved from <http://credo.pro/2011/02/39917> [in Ukrainian].
- Ukrainika naukova. (2020). Retrieved from http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=REF_EX&P21DBN=REF&S21CNR=20&Z21ID= [in Ukrainian].
- Ukrainske bibliine tovarystvo [Ukrainian Bible Society]. (2020). Retrieved from <http://ukrbs.org/> [in Ukrainian].
- Khram sv. Mykolaia Chudotvortsia Arkhyiepyskopa Myr Likiiskyykh m. Peremysliany [Church of St. Nicholas the Wonderworker, Archbishop of Myra of Lycia, Peremysliany]. (2020). Retrieved from <http://ugccsm.org.ua/> [in Ukrainian].
- Khrystyianska biblioteka [Christian Library]. (2020). Retrieved from https://www.truechristianity.info/christian_literature.html [in Ukrainian].
- Khrystyianskyi portal «Kirios» [Kirios Christian Portal]. (2020). Retrieved from <https://www.kyrios.org.ua/> [in Ukrainian].
- Khrystyianskyi sait «Dzherelo» [Christian site «Dzherelo»]. (2020). Retrieved from <https://jerelo.info/> [in Ukrainian].
- Khrystyianskyi sait «Ternotsvit» [Christian site «Ternotsvit»]. (2020). Retrieved from <https://ternotsvit.at.ua/> [in Ukrainian].

Лісіна Світлана

Кандидат історичних наук, доцент
Національний університет «Львівська політехніка»

Email: svitiva@gmail.com

Lisina Svitlana

Candidate of Historical Sciences, Assoc. Prof.
Lviv Polytechnic National University

ORCID: 0000-0003-2929-2652

Керенович Лілія

Студентка магістратури
Національний університет «Львівська політехніка»

Email: lilya.kerenowitch@gmail.com

Kerenovych Liliia

Graduate student
Lviv Polytechnic National University

ORCID: 0000-0001-9702-2502

Цитування: Лісіна, С. & Керенович, Л. (2020). Інформаційні ресурси забезпечення комунікації священнослужителів із парафіянами. *Науково-теоретичний альманах «Грані»*, 23 (6–7), 46–54. doi: 10.15421/172064

Citation: Lisina, S. & Kerenovych, L. (2020). Informatsiini resursy zabezpechennia komunikatsii sviashchennosluzhyteliv iz parafiiianamy [Information resources for communication of priests with parishioners]. *Scientific and theoretical almanac «Grani»*, 23 (6–7), 46–54. doi: 10.15421/172064

Стаття надійшла / Article arrived: 10.08.2020

Схвалено до друку / Accepted: 21.08.2020